

(НИН, 13.11.2008)

Нафтно-гасни споразум Србије и Русије састоји се из три дела: изградње магистралног гасовода, изградње подземног складишта гаса Банатски Двор и продаје 51 одсто капитала НИС-а. Највеће дилеме за грађане Србије, када је у питању тај споразум, изазива наводно ниска цена коју би Руси требало да плате за преузимање 51 одсто капитала НИС-а.

Неки министри су расправу о томе претворили у популистичку буку којој хронично мањкају било какви озбиљни аргументи. А ствари стоје овако. Према Међународној агенцији за енергетику IEA (International Energy Agency) из Вашингтона, која је у августу ове године радила процене кретања цена нафте за 2008. и 2009, те цене су подељене у три категорије: песимистичку од 100 долара по барелу, основну од 110 долара по барелу и оптимистичку од 124 долара по барелу. Када је у августу радила процену вредности НИС-а и дошла до закључка да НИС вреди 2,2 милијарди евра, консултантска кућа Дилојт и Туш базирала је своју процену искључиво на „оптимистичкој” цени нафте од 124 долара. То је тзв. приносна метода која оставља доста простора за манипулацију бројкама у извештајима о процени вредности компанија. На колико би данас требало да буде процењена вредност НИС-а, када цена нафте на светском тржишту износи мање од 60 долара по барелу?

Када знамо да је вредност једне нафтне компаније у директној корелацији са тренутном ценом нафте у свету, онда је лако пронаћи мотив због чега је Дилојт изабрао да процену НИС-а изврши на основу „оптимистичке цене” која је, према IEA, износила 124 долара по барелу. Очигледно је да је онај ко је наручио нову процену НИС-а, у овом случају Министарство економије и регионалног развоја, захтевао од Дилојта да обезбеди “бољу” процену вредности од оне из маја 2005.

Како бих читаоцима појаснио у каквом су односу цена нафте на светском тржишту и вредност једне нафтне компаније, навешћу један пример: тржишна вредност Гаспромнефта у августу ове године износила је 35 милијарди евра; да се тада радила процена Гаспромнефта методом коју је у случају процене НИС-а користио Дилојт, а на бази цене нафте од 124 долара по барелу, његова вредност тада би била процењена на невероватних 80 милијарди евра. Исто тако данас, услед драстичног пада цене нафте,

та процена износи мање од 14 милијарди евра. У овом примеру се огледа сва апсурдност процене коју је за НИС, по налогу једног министра, извршио Дилојт и Туш. Користећи се претходном методологијом Дилојт и Туша, 51 одсто капитала НИС-а данас би, у новембру 2008. године, вредела највише 200 милиона евра. Због свега наведеног, процена Дилојта данас, само два месеца после њеног објављивања, може да се баци кроз прозор, исто као што је бачено и 500.000 евра колико су грађани Србије платили за тај посао.

Симптоматично је да је Влада као разлог за поновну процену НИС-а навела подршку Агенцији за приватизацију у утврђивању вредности капитала за део тачног процента акција које ће бити пренете садашњим и бившим запосленима у складу са Законом о подели бесплатних акција и новчаном надокнадом коју грађани остварују у приватизацији.

Нажалост, новом нереалном проценом вредности од 2,2 милијарде евра Влада је практично (случајно или намерно) изиграла раднике и бивше запослене у НИС-у. Према поменутом закону грађани би требало да добију 15 одсто тржишне вредности капитала НИС-а, док би радници и пензионери требало да добију акције у вредности од 200 евра по години радног стажа. Простом рачуницом долази се до податка да би Влада, уколико би вредност НИС-а износила 2,2 милијарде евра била у обавези да радницима подели 4,34 посто акција, а чак 12,5 одсто акција уколико би 51 одсто капитала било продато за 400 милиона. То значи да би радници у случају да се 51 одсто акција НИС-а прода за 400 милиона евра, колико стоји у уговору потписаном са Русима, добили готово три пута више акција.

Владини економски стручњаци требало би да знају да ће од трговачке довитљивости, на цену акција много реалније и брже утицати подизање технолошког нивоа НИС-а. После инвестиција у реконструкцију НИС-а од најмање 500 милиона евра које ће уследити када Гаспромнефт уђе у НИС, и када прође тренутни хаос на тржишту капитала у свету, вредност акција НИС-а порашће неколико пута и вредеће право мало богатство. А зашто би неко, макар то била и Влада Србије, то богатство ускраћивао радницима и пензионерима НИС-а?

Као што сам понављао много пута до сада, уверен сам да овај случај представља још само један у низу покушаја појединих министара и моћних лобија који стоје иза њих да сруше нафтно-гасни споразум са Русијом. Они покушавају да уговор о продаји НИС-а извуку из контекста целокупног енергетског аранжмана са Русијом, који је најбољи економски споразум који је Србија потписала у последњих четрдесет година. На тај начин поједини министри нарушавају државне интересе Србије и доводе у питање дугорочну енергетску безбедност земље и економску будућност њених грађана. Да ли је Србија спремна на то да се одрекне енергетског аранжмана са Русијом, у тренутку када се за добијање истог таквог аранжмана боре готово све земље ЕУ?

(Аутор је председник Економског савета ДСС-а)